

U ovom broju:

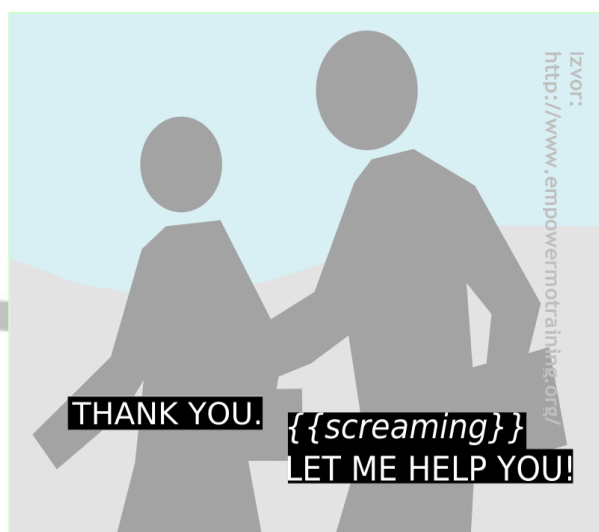
- [DVB-T INFO](#)
- [VIJESTI](#)
- [POJMOVNIK](#)

Broj 19, august 2009

Poštovani čitatelji,

Prednosti uvođenja digitalnih radiodifuznih sistema u odnosu na analogne su velike. Digitalna radiodifuzija racionalnije i efikasnije koristi radiofrekventni spektar, donosi bolji kvalitet slike i zvuka, široki ekran i niz drugih pogodnosti kao što su interaktivnost, elektronski programski vodič sa pregledom programa po žanru, kanalu ili vremenski. Pozitivne efekte i dodatne usluge koje donosi proces prelaska sa analognog na digitalno emitovanje potrebno je učiniti dostupnim najvećem dijelu stanovništva Bosne i Hercegovine.

U augustovskom broju Biltena donosimo informacije o novim uslugama koje donosi digitalna televizija, a koje se odnose na osobe sa posebnim potrebama.

Digitalna TV nudi posebne usluge za gledatelje sa oštećenjima sluha i vida kao što su zvučni opisi i titlovanje.

OSOBE SA POSEBNIM POTREBAMA

Prednosti koje donosi uvođenje digitalne televizije u Bosni i Hercegovini, kao i pojava novih servisa u području sadržaja, trebale bi u određenoj mjeri biti dostupne i osobama sa posebnim potrebama. Evropska komisija je u novembru 2007. godine prezentirala inicijativu e-Uključivanje (e-Inclusion) koja se bavi problemom pristupa IKT tehnologiji osoba sa posebnim potrebama. Formirana je i specijalna radna grupa ISO/IEC koja se bavi problemima pristupa (ISO/IEC JTC 1 Special Working Group on Accessibility). Uzimajući to u obzir, kao i važan socijalni element ovoga problema, potrebno je regulisati da određeni provajderi programskog sadržaja na državnom i regionalnom nivou budu obavezni podržati usluga određeni dio programskog sadržaja koji će omogućiti praćenje i osobama sa posebnim potrebama.

U skladu sa društveno-ekonomskim i tehnološkim uvjetima, potrebno je definisati obavezne servise koji omogućuju praćenje programskog sadržaja osobama sa posebnim potrebama. Izvor: Strategija prelaska s analogne na digitalnu zemaljsku radiodifuziju u BiH.

DVB-T INFO

PREDNOSTI DIGITALNE TELEVIZIJE ZA OSOBE SA POSEBNIM POTREBAMA

Digitalna TV nudi dodatne usluge za gledatelje sa posebnim potrebama: titlove, closed captioning, zvučni opis, video za znakovni jezik.

Closed captioning

Titlovani tekst (closed captioning) omogućava osobama sa oštećenim sluhom da prate televizijski program prikazujući zvučne dijelove u obliku teksta koji se pojavljuje na ekranu. Izraz "zatvoreni", ukazuje da svi gledatelji ne vide titlove nego samo oni koji ga aktiviraju ili dekodiraju. Na većini digitalnih proizvoda titlovanje se bira jednostavnim pritiskom na dugme. Znakovne usluge također postaju dostupne na više programa i biraju se na isti način kao titlovanje, sa mogućnošću isključivanja ili uključivanja pritiskom na dugme. Closed captioning se može koristiti kao sredstvo za učenje stranog jezika, u okruženju kada je otežano slušanje ili je ton namjerno isključen.

Zvučni opisi

Zvučni opis je dodatak (soundtrack) koji se ubacuje u pauzama između dijaloga ili komentara sa ciljem da opiše trenutna dešavanja na ekranu (promjenu mjesta ili pokreta, radnju, izraz lica). Zvučni opis može biti na istom kanalu ili emitovan na posebnom zvučnom kanalu. Savremeniji sistem omogućava više fleksibilnosti. Jedna osoba može slušati na slušalicama, dok ostali gledaju program bez zvučnog opisa. Moguće je također promijeniti jačinu originalnog programa i zvučni opis samostalno. Zvučni opis može biti primljen na digitalnu satelitsku i digitalnu kablovsku uslugu podešavanjem digitalne kutije (set-top box), a na digitalnu zemaljsku, kupovinom prikladnog prijemnika.

SAVJETI ZA OSOBE SA POSEBNIM POTREBAMA

Velika Britanija

Osobe sa posebnim potrebama zavise od komunikacijskih usluga isto kao i svi ostali, ako ne i više. Ofcom ima usvojene statute iz kojih proizilaze obaveze iskorištavanja usluga pomoću kojih bi se pružila pomoć osobama sa posebnim potrebama. Većina glavnih emitera nudi pristup uslugama kao pomoć osobama sa posebnim potrebama u gledanju televizijskog programa. Obezbijedjeni su titlovi na analognoj i na digitalnoj televiziji za osobe sa oštećenjima sluha na 5 glavnih kanala u Velikoj Britaniji (BBC1, BBC2, ITV1, Channel 4/S4C i 5) i na 60 drugih kanala na digitalnoj televiziji. Također, emituje se i program znakova za korisnike "Britanskog jezika znakova" na analognoj i digitalnoj televiziji, a programi audio opisa za osobe sa oštećenim vidom samo na digitalnoj televiziji.

Programi koji omogućavaju pristup ovim uslugama mogu se naći na svim važnijim popisima u magazinima, novinama i na elektronskim programskim vodičima na digitalnim televizijama pod sljedećim skraćenicama: S (titlovi), SL (jezik znakova) i AD (zvučni opis).

Izvor: <http://www.ofcom.org.uk/consumer/2009/09/advice-for-disabled-people/>

PROBLEMI U PRUŽANJU USLUGA

SAD

Iskustva pojedinih zemalja pokazuju, da usluge koje se nude osobama sa posebnim potrebama, donose i određene probleme za koje je potrebno naći rješenje prije potpunog prelaska na digitalno emitovanje.

U SAD, približavanjem datuma prelaska na digitalno emitovanje koji je bio zakazan za februar, mnoštvo tehničkih problema, koje se odnose na osobe sa posebnim potrebama, isplivalo je na površinu.

Zbog nastalih problema, udruženje za osobe sa posebnim potrebama (Coalition of Organizations for Accessible Technology (COAT)), podržalo je odgađanje datuma prelaska na digitalno emitovanje (DTV) pozivajući Kongres SAD-a za pomoć. Članovi udruženja dobijali su pritužbe o izostavljanju i nestajanju titlova, preklapanju i pojavljivanju titlova na sredini TV ekrana, blokiranju slike, iskrivljenim, premalim ili prevelikim titlovima. Pokazali su se problemi sa primanjem i prikazivanjem titlova, teškoće sa uređajima koji omogućavaju pristup programu osobama sa posebnim potrebama (dodatno pripovijedanje vizuelnim programskim elementima tokom pauza u programu) i teškoće sa spajanjem digitalne opreme. Korisnici su također nailazili na probleme u svojim nastojanjima da prikupe informacije od pružaoca usluga TV programa, proizvođača opreme i trgovaca na malo.

(Više o ovome možete pročitati na: http://www.dtv.gov/outreach_article_disabilities.html)

POVEĆANA TAKSA FRANCUSKIM EMITERIMA

Francuska 02/09/2009

Vodeći francuski komercijalni kanali osudili su porez koji im je nametnut kao kompenzacija za gubitak prihoda od oglasa France Télévision, nastao kao posljedica djelimične zabrane reklamiranja na javnim kanalima, tražeći potvrdu da reforma finansijskog sistema javnog emitera France Télévision neće uticati na njihovo poslovanje.

TF1, M6 i Canal Plus, pod pokroviteljstvom Udruženja privatnih emitera, iskoristili su nedavno objavu javnih emitera da je gubitak od zabrane reklamiranja manji od očekivanja, kao suprotnost argumentu koji ide u prilog podizanju takse. Emiteri su pozvali na hitno rješavanje problema.

Nicolas de Tavernost, predsjedavajući RTL-a rekao je da će pad prihoda u drugoj polovici godini biti manji u odnosu na prvih 6 mjeseci.

Izvor: http://www.digitaltveurope.net/news_articles/sep_09/02_sep_09/french_broadcasters_hit_out_at_tax

PREKO 200 RADIO STANICA PRED ZATVARANJEM

Velika Britanija 17/08/2009

Radio stanice u Velikoj Britaniji su pred zatvaranjem zbog ograničavanja finansija i zbog neuspjeha Vlade da implementira mehanizam javnog finansiranja koji je utemeljen zakonom 2003. godine.

Organizacija za ljudska prava ARTICLE 19 traži od čitatelja da potpišu peticiju pozivajući Vladu Velike Britanije da podrži radio stanice u skladu sa procjenama i preporukama iz Everitt izvještaja 2003. godine.

U Velikoj Britaniji, Community Radio Order 2004, zabranjuje radio stanicama da naplate više od 50% prihoda od sponzorstva i oglašavanja. Neke stanice su onemogućene da naplate bilo koje prihode iz ovih izvora. Ovim odredbama, fond bi trebao biti dopunjen sa dodatnih 30.000 funti po radio stanici godišnje, što je trebalo, prema procjenama Vlade, iznositi 3-4 miliona funti godišnje. U prvoj godini fonda, obezbijeđeno je samo 500 000 funti, za 14 radio stanica. Danas postoji preko 200 stanica, a u fondu nije došlo do povećanja. Preko 200 radio stanica u Velikoj Britaniji nude lokalnim slušaocima sadržaj koji je često zanemaren i ignorisan od strane vodećih medija. Oni rade na neprofitnoj osnovi i u vlasništvu su lokalnih zajednica. Lokalne radio stanice su od vitalne važnosti u kreiranju različitog medijskog okruženja za manje zajednice.

Izvor: <http://www.article19.org/publications/regions/europe/index.htm>

POJMOVNIK

Superteletekst - poboljšana verzija analognog teleteksta, omogućava interaktivno oglašavanje ili kupovinu iz stana.

VOD (Video on Demand) - emitiranje signala po narudžbi je interaktivna video usluga, gdje gledatelj može naručiti video ili film sa mogućnošću zaustavljanja, premotavanja, itd.

Closed Caption - titlovani tekst je pomoćna tehnologija, dizajnirana da omogući pristup televiziji osobama sa slušnim invaliditetom prikazujući zvučni dio televizijskog signala kao tekst na ekranu. Početkom jula 1993. godine, Federalna komisija za komunikacije

SAD-a (FCC) je zahtijevala da svi analogni televizijski prijemnici sa ekranom od 13 inča ili više, koji se prodaju ili proizvode u SAD, sadrže ugrađen dekoder za prikazivanje titlovanog teksta. Od 1. jula 2002. godine FCC je, također, zahtijevala da prijemnik za digitalnu televiziju sadrži mogućnost prikazivanja titlovanog teksta;

